

PM avseende Kungsörn och samråd som behöver ske med Länsstyrelsen

2024-03-10

Bakgrund

- Kungsörn som art är fridlyst enligt artskyddsförordningen samt förordningen om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn. Av den anledningen finns ett särskilt skydd för just kungsörn och att deras boplatser är fredade med extra starkt skydd.
- Kungsörn häckar i par och lever med samma partner hela sitt liv, vilket kan vara upp till 20-25 år.
- Kungsörnpär lever i revir på ca 10 km² (3x3 km) och inom detta ca 1-3 boplatser som oftast är uppe i höga träd (tall).
- Kungsörnar är inte migrerande fåglar utan stannar i sitt revir året runt.
- Kungsörnpären häckar inte nödvändigtvis varje år (även om de finns i häckningsområdet).
- Gotland är det kungsörntätaste länet i Sverige och bedöms vara ett av de kungsörntätaste platserna i världen.
- Då kungsörnar har en längre uppväxt period så börjar häckningen redan tidig vår där kläckning sker sen mars /tidig april. Då vädret ofta är omväxlande så kan störningar i häckningen få förödande konsekvenser genom att kungsörningar fryser ihjäl om örnföräldrarna lämnar boet pga en störning.
- Om inte vädret ställer till det så finns flertalet andra rovfåglar som kan attackera oskyddade ungar i det fall föräldrarna lämnar boet pga en störning.
- Kungsörnar har långt minne och känner sig oftast inte hotade av maskiner/fordon utan har lärt sig att människan som art är ett hot. Detta innebär att de är väldigt störningskänsliga av att just människor rör sig i boets närområde.

Sammanfattning

Att arrangera orienteringstävlingar under mars/april/maj är väldigt problematiskt om detta sker där det finns häckningsplatser pga den påtagliga risk som finns att störa deras häckning. Då kungsörnen är så pass störningskänslig behövs en skyddszon runt dess bo med minst 500 m radie. Beroende på karta/plats kan detta innebära stora ytor som inte kan användas för arrangemanget.

Samråd med länsstyrelsen inför ett arrangemang

Långsiktigt bör det inför varje ny kartritning/revidering kontakt tas med rovdjurhandläggare på Länsstyrelsen (för tillfället Johan Månsson) för att säkerställa status om det finns kungsörnsrevir i aktuellt område. Pga att det skydd kungsörnen åtnjuter finns inga offentliga uppgifter som anger var deras revir finns varav dialogen med Länsstyrelsen är den enda väg som finns för informationsinhämtning.

De tävlingar som avses arrangeras under mars/april/maj ska således samrådas med Länsstyrelsens rovdjurhandläggare så tidigt som möjligt (upp till 1 år innan). Samrådet bör vara så detaljerat som möjligt med arena utplacerad och ev banstråk markerade på en karta. En tanke är att dela in kartan i olika zoner beroende på hur många klasser/deltagare som kan komma att finnas i varje zon. Är det t ex enbart några enstaka seniorer i 21-klasserna som passerar "längst bort" så kan det tänkas att dessa kan vara i utkanten av en skyddszon medan om det är det stora flertalet deltagare som behöver passera så blir det mer problematiskt.

Samråd sänds till nuvarande rovdjurhandläggare johan.mansson@lansstyrelsen.se alternativt så görs ett gemensamt fysiskt samråd ca 6 mån innan tilltänkt tävling.

Tidsaxel för arrangemang under mars/april/maj månad

- 2-5 år innan arrangemang fastställs långtidsplan för arrangemang för att säkerställa markägaravtal och ev behov av kartritning. I samband med detta bör en första kontakt tas med Länsstyrelsens rovdjurshandläggare för att undersöka ev förekomst av kungsörnsrevir i aktuellt område.
- 31 mars resp 15 maj året innan ska nationella resp distriktstävlingar sökas hos GOF. I samband med detta bör en kontakt tas med Länsstyrelsens rovdjurshandläggare så att inga nya förutsättningar för kartan har blivit aktuella.
- Under okt/nov bör en sista kontakt tas med länsstyrelsens rovdjurshandläggare för de arrangemang där det finns risk för störning av kungsörnens häckning. I detta skede bör det framgå av samrådet:
  - Vart arenan ska vara
  - Hur många tävlande som uppskattas delta
  - Zoner för vilka antalet tävlande uppskattas vara löpande.
  - Eventuella banläggningsstråk utifrån arrangörens tankar att minimera ev störningar på kungsörnens boplatser (områdena bör vara hyffsat kända vid denna tidpunkt om ovanstående steg tagits i denna process).

Följs ovanstående steg bör tävlingar under kungsörnens häckningsperiod i mars/april/maj kunna planeras utan att större negativa överraskningar sker nära inpå aktuellt arrangemang.

Brent Key, mars 2024

Gotlands Orienteringsförbund